

Υπόθεση C-424/23

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

11 Ιουλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Βέλγιο)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

28 Ιουνίου 2023

Ενάγουσα:

DYKA Plastics NV

Εναγομένη:

Fluvius System Operator CV

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά την αγωγή της ενάγουσας ενόπιον του Ondernemingsrechtbank (δικαστηρίου επιχειρήσεων), με την οποία ουσιαστικά ζητείται να αναγνωριστεί ότι η πολιτική προμηθειών της εναγομένης στον τομέα της αποχέτευσης λυμάτων, σύμφωνα με την οποία στα έγγραφα ανάθεσης της σύμβασης απαιτείται η, κατά κανόνα, κατασκευή των αγωγών αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα, δεν είναι συμβατή με τη νομοθεσία περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων και, κατά συνέπεια, να υποχρεωθεί η εναγομένη να προσαρμόσει τα έγγραφα της ανάθεσης της σύμβασης, ιδίως τις τεχνικές προδιαγραφές, και να καταβάλει αποζημίωση.

Αντικείμενο και νομική βάση του προδικαστικού ερωτήματος

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αφορά το ζήτημα της ερμηνείας του άρθρου 42 της οδηγίας 2014/24. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η απαρίθμηση των αναφερόμενων στην παράγραφο 3 της εν λόγω διατάξεως τρόπων διατύπωσης των τεχνικών

προδιαγραφών είναι εξαντλητική ή αν, σύμφωνα με την παράγραφο 4 της διατάξεως αυτής, επιτρέπεται να γίνεται στις τεχνικές προδιαγραφές μνεία σε αγωγούς αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα, και αν η μνεία αυτή σε ένα μόνο προϊόν, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι διάφορες επιχειρήσεις ανταγωνιστικές μεταξύ τους μπορούν να προσφέρουν τα προϊόντα αυτά, ευνοεί ή αποκλείει ήδη ορισμένες επιχειρήσεις ή προϊόντα, ή αν, αντιθέτως, είναι προς τούτο αναγκαίο να μπορεί μία μόνο επιχείρηση να προσφέρει το εν λόγω προϊόν στην αγορά, και, τέλος, αν η παραβίαση της εν λόγω παραγράφου 3 ή/και της εν λόγω παραγράφου 4 συνιστά επίσης παραβίαση του άρθρου 18, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/24.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 42, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ την έννοια ότι η απαρίθμηση τρόπων διατύπωσης των τεχνικών προδιαγραφών που περιλαμβάνεται σε αυτό είναι εξαντλητική και ότι η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται, ως εκ τούτου, να διατυπώνει τις τεχνικές προδιαγραφές των δημοσίων συμβάσεων της με έναν από τους αναφερόμενους στη διάταξη αυτή τρόπους;
2. Έχει το άρθρο 42, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ την έννοια ότι οι περιεχόμενες σε τεχνικές προδιαγραφές προσκλήσεων προς υποβολή προσφορών μνείες σε αγωγούς αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα (σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο σύστημα αποχέτευσης) πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν σε μία ή περισσότερες από τις μνείες που απαριθμούνται στη διάταξη αυτή, όπως στη μνεία συγκεκριμένων τύπων ή συγκεκριμένης παραγωγής αγωγών;
3. Έχει το άρθρο 42, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/14/ΕΕ την έννοια ότι οι περιεχόμενες σε τεχνικές προδιαγραφές προσκλήσεων προς υποβολή προσφορών μνείες σε ένα μόνο προϊόν, παραδείγματος χάριν σε αγωγούς αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα (ανάλογα με το συγκεκριμένο σύστημα αποχέτευσης) ως συγκεκριμένες τεχνικές λύσεις, επιφέρουν ήδη την προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή συνέπεια (δηλαδή τη συνέπεια «να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα»), καθόσον έχουν ως αποτέλεσμα να αποκλείονται εξαρχής επιχειρήσεις που προσφέρουν εναλλακτικές λύσεις σε σχέση με το προβλεπόμενο προϊόν και να τίθενται, συνεπώς, σε μειονεκτική θέση, μολονότι πλείονες ανταγωνιστικές μεταξύ τους επιχειρήσεις μπορούν κάλλιστα να προσφέρουν το προβλεπόμενο προϊόν, ή είναι συναφώς αναγκαίο να μην υφίσταται ουδείς ανταγωνισμός σε σχέση με το συγκεκριμένο προϊόν, παραδείγματος χάριν, σε σχέση με τους αγωγούς αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα (σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο σύστημα αποχέτευσης), και να τίθεται επομένως ζήτημα της εν λόγω συνέπειας μόνον εφόσον το εν λόγω προϊόν είναι αντιπροσωπευτικό μιας συγκεκριμένης επιχείρησης, η οποία είναι η μόνη που προσφέρει το προϊόν αυτό στην αγορά;

4. Έχει το άρθρο 42, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ την έννοια ότι διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 42, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ ή/και του άρθρου 42, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ λόγω μη σύννομης μνείας περιεχόμενης σε τεχνικές προδιαγραφές προσκλήσεων προς υποβολή προσφορών (παραδείγματος χάριν, μνείας σε αγωγούς αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο σύστημα αποχέτευσης) συνεπάγεται ταυτόχρονη παράβαση του άρθρου 42, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και του συναφούς άρθρου 18, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ;

Παρατιθέμενες διατάξεις του ενωσιακού και του εθνικού δικαίου

Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, άρθρα 18 και 42, αιτιολογική σκέψη 74

Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten (Νόμος της 17ης Ιουνίου 2016 για τις δημόσιες συμβάσεις, στο εξής: Νόμος περί δημοσίων συμβάσεων), άρθρα 4, 5 και 53

Συνοπτική παράθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η κύρια δίκη αφορά στην ανάθεση δημοσίων συμβάσεων για εργασίες στο σύστημα αποχέτευσης. Η εναγομένη είναι αναθέτουσα αρχή, η οποία ορίζει στα έγγραφα ανάθεσης των συμβάσεων αυτών ότι οι οικείοι αγωγοί αποχέτευσης πρέπει κατά κανόνα να κατασκευάζονται (αποκλειστικά) από κεραμικό και σκυρόδεμα. Η ενάγουσα είναι παραγωγός και προμηθευτής πλαστικών αγωγών αποχέτευσης και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να προσφέρει τα προϊόντα της στο πλαίσιο των εν λόγω συμβάσεων.
- 2 Ως εκ τούτου, η ενάγουσα θεωρεί ότι η πολιτική προμηθειών της εναγομένης δεν είναι σύννομη. Τα τελευταία χρόνια η ενάγουσα είχε ζητήσει επανειλημμένα από την εναγομένη να αλλάξει την προσέγγισή της. Είχε ήδη οχλήσει την εναγομένη και της ζήτησε να διευκρινίσει την πολιτική προμηθειών της. Στο πλαίσιο αυτό, η ενάγουσα άσκησε την υπό κρίση αγωγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 3 Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι τίθεται συστηματικά σε μειονεκτική θέση ως προμηθευτής πλαστικών αγωγών αποχέτευσης και ότι δεν της δίνεται δίκαιη ευκαιρία να συμμετάσχει στις διαδικασίες ανάθεσης που προκηρύσσει η εναγομένη. Οι αναφορές στα έγγραφα ανάθεσης της σύμβασης σε αγωγούς αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα, που αποτελούν τεχνικές

προδιαγραφές κατά την έννοια της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, αποκλείουν τους πλαστικούς αγωγούς χωρίς καμία αιτιολογία, γεγονός που εμποδίζει τον ανταγωνισμό και δεν είναι συμβατό με τη νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων.

Ειδικότερα, η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η εναγομένη παραβαίνει το άρθρο 53, παράγραφος 3, του Νόμου περί δημοσίων συμβάσεων, καθόσον οι επίμαχες τεχνικές προδιαγραφές δεν είχαν διατυπωθεί με έναν από τους τρόπους που απαριθμούνται εξαντλητικά στη διάταξη αυτή. Παραβαίνει επίσης το άρθρο 53, παράγραφος 4, του νόμου αυτού, διότι οι τεχνικές προδιαγραφές προβλέπουν μόνο μία τεχνική λύση, με αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή προϊόντα. Η απαγόρευση που περιέχεται στη διάταξη αυτή δεν περιορίζεται στην περίπτωση που μια αναθέτουσα αρχή απαιτεί ένα μοναδικό προϊόν το οποίο μπορεί να προσφερθεί μόνο από μία επιχείρηση. Επιπροσθέτως, η παράβαση του άρθρου 53, παράγραφοι 3 και 4 του Νόμου περί δημοσίων συμβάσεων συνιστά επίσης παράβαση του άρθρου 4, του άρθρου 5 και του άρθρου 53, παράγραφος 2 του εν λόγω νόμου. Το άρθρο 53, παράγραφος 2 του Νόμου περί δημοσίων συμβάσεων αποτελεί στην ουσία ειδική έκφραση των θεμελιωδών υποχρεώσεων μιας αναθέτουσας αρχής, όπως είναι η εναγομένη, οι οποίες κατοχυρώνονται στο άρθρο 4 (αρχή της ισότητας) και στο άρθρο 5 (αρχή του ανταγωνισμού). Σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα, απαιτείται να επιτρέπονται πλείονες εναλλακτικές λύσεις· αντίθετα, στην υπό κρίση περίπτωση αποκλείστηκαν επιχειρήσεις, όπως η ενάγουσα, οι οποίες προσέφεραν εναλλακτικές λύσεις. Τέλος, η εναγομένη παραβίασε ταυτόχρονα το καθήκον επιμέλειας, την αρχή της αναλογικότητας και την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Στο πλαίσιο αυτό, η εναγομένη θα πρέπει στο μέλλον να προσαρμόσει τη συμπεριφορά της. Δεδομένου ότι η ενάγουσα είχε ήδη, στο παρελθόν, απωλέσει διάφορες ευκαιρίες συμμετοχής της σε διαδικασία ανάθεσης των επίμαχων συμβάσεων, υέστη ζημία, την οποία η εναγομένη οφείλει να αποκαταστήσει.

- 4 Η εναγομένη ισχυρίζεται ότι διαθέτει διακριτική ευχέρεια και, ως εκ τούτου, δύναται να επιλέξει, χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση, από ποιο υλικό, θα πρέπει κατά κανόνα να είναι κατασκευασμένοι οι αγωγοί αποχέτευσης, δηλαδή από κεραμικό και σκυρόδεμα.

Η προσέγγιση αυτή δεν αντιβαίνει στο άρθρο 53, παράγραφος 4 του Νόμου περί δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο, η διάταξη αυτή δεν είναι, εν προκειμένω, εφαρμοστέα, καθότι η συγγραφή υποχρεώσεων δεν προέβλεπε ένα «μοναδικό προϊόν». Αντιθέτως, υφίστανται αρκετοί κατασκευαστές και προμηθευτές αγωγών αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα. Επιπλέον, υπήρχαν βάσιμοι λόγοι για την επιλογή αγωγών αποχέτευσης από κεραμικό, σε περιπτώσεις απορροών υπό ξηρές καιρικές συνθήκες και αγωγών αποχέτευσης από σκυρόδεμα, σε περιπτώσεις αποχέτευσης ομβρίων υδάτων. Για παράδειγμα, οι κεραμικοί αγωγοί αποχέτευσης έχουν διάρκεια ζωής 100 ετών, ενώ οι πλαστικοί έχουν διάρκεια ζωής μόλις 50 ετών. Επιπλέον, οι πλαστικοί αγωγοί υφίστανται περισσότερες φθορές και βλάβες από ό,τι οι κεραμικοί αγωγοί, γι' αυτό και το κόστος

συντήρησης των πλαστικών αγωγών είναι υψηλότερο. Τόσο από οικονομικής απόψεως, όσο και από την άποψη του καταναλωτή, η επιλογή των κεραμικών αγωγών αποχέτευσης είναι επαρκώς αιτιολογημένη. Επιπλέον, υφίστανται και σοβαροί περιβαλλοντικοί λόγοι για την μη επιλογή των πλαστικών αγωγών αποχέτευσης. Ως εκ τούτου, οι πλαστικοί αγωγοί αποχέτευσης θα γίνονται αποδεκτοί, μόνο εφόσον τούτο δικαιολογείται με βάση τις συνθήκες του εκάστοτε έργου.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 5 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον η περιγραφή των επίμαχων αγωγών αποχέτευσης στα έγγραφα ανάθεσης της σύμβασης πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 53 του Νόμου περί δημοσίων συμβάσεων σε συνδυασμό με το άρθρο 42 της οδηγίας 2014/24.

Η περιγραφή αυτή δεν περιέχει πρότυπα, τα οποία πρέπει να πληρούν οι εν λόγω αγωγοί αποχέτευσης. Αυτό καθιστά αδύνατο για τις επιχειρήσεις να προτείνουν εναλλακτικές τεχνικές επιλογές, οι οποίες να πληρούν τα εν λόγω πρότυπα. Δεν αναφέρονται ούτε οι προδιαγραφές επιδόσεων ούτε οι λειτουργικές απαιτήσεις, οι οποίες θα επέτρεπαν άλλες τεχνικές λύσεις. Συνεπώς, δεν ασκεί επιρροή ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι υφίστανται πλείονες κατασκευαστές αγωγών αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα, με αποτέλεσμα η ίδια να μην προβλέπει στις προδιαγραφές της, όπως ισχυρίζεται, ένα μοναδικό προϊόν.

- 6 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί κατά πόσον η περιεχόμενη στο άρθρο 42, παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/24 απαρίθμηση των τρόπων διατύπωσης των τεχνικών προδιαγραφών, έχει εξαντλητικό ή απλώς ενδεικτικό χαρακτήρα.

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου, το «προϊόν» είναι ο αγωγός αποχέτευσης και η «απαίτηση» είναι η κατασκευή του από κεραμικό ή σκυρόδεμα. Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί αν ο τρόπος με τον οποίο η εναγομένη διατύπωσε τις εν λόγω τεχνικές προδιαγραφές συνάδει με τον τρόπο, ο οποίος πρέπει να ακολουθείται σύμφωνα με το άρθρο 53 του Νόμου περί δημοσίων συμβάσεων σε συνδυασμό με την οδηγία 2014/24.

- 7 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η περιεχόμενη στις τεχνικές προδιαγραφές μνεία της εναγομένης σε αγωγούς αποχέτευσης από κεραμικό και σκυρόδεμα πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει σε μία ή περισσότερες από τις μνείες που απαριθμούνται στο άρθρο 42, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/24, για παράδειγμα στη μνεία συγκεκριμένων τύπων ή συγκεκριμένης παραγωγής αγωγών αποχέτευσης.